

24
5736

Σὺν Θεῷ

Disputatio Philosophica

DE
NECESSITATE
ET
CONTINGENTIA
Quam

Consensu amplissimæ Facultatis Philosophicæ
In Florentissima Borussia Academia

PRAESIDE

EXIMIO atq; CLARISSIMO VIRO

Do. M. CHRISTIANO DREIERO
Fautore & Præceptore suo omni obser-
vantia affectu æternum prosequendo

RESPONDENS

MARTINVS-ECHARDI

Rugenvvaldiâ Pomeranus

Publico eruditorum examini subicit

Ad diem 24 Septembris horis matutinis in Auditorio Philosophico-

REGIOMONTI.

Typis Paschalis Mensenii.

ANNO M. DC. XLII.

Philos.

B.

211/6

28

VIRIS

*Amplissimis Consultissimis & Spectatissimis***Dn. HENRICO GEBELIO** Reipub. Palæopolitanae Pro-Consuli gravissimo, dignissimo**Dn. GEORGIO WEGNERO.** Scabino Vr-
bis Cneiphov. Spectatissimo suo hactenus
Hospiti benefico

ut &

*Politissimis, literatissimis ac præstantissimis***Dn. LEONHARDO WEGNERO****Dn. GREGORIO WERNERO****Dn. ANDREÆ Regen****Dn. LAVRENTIO Bergichn****Dn. CHRISTIANO Maraunen****Cvibus ac Mercatoribus Palæopolitanis & Cneiph:
primarijs***Dnn. Mæcenatibus, Fautoribus & Promotoribus omni officiorum
genere honorandis Exercitij hujus Academici dedica-
tione & Consecratione memorem suum atq. promptis-
simum animum officiosè declarare & ostendere voluit.***Martinus Echarde****Aut: & resp:**Sächsische
Landesbibliothek
Dresden

§ 1

Difficilia quæ pulchra: sapienter dixit Plato in Hippias cuius eloquij veritatē inter alia res præ primis metaphysicæ non obscure demonstrant & contestantur: quippè quæ ob omnimodā materiæ negationem & carentiam non solum omnium difficillimæ; verum etiam pulcherrimæ à sapientibus uno ore omnibus salutantur et pronunciantur nec iam merito; mēti enim humanæ in splendidiſſimam nobiliſſimæ illius scientiæ Metaphysicæ arcem aſcendenti ejuſdēq; penetralia contēplanti, multa ſeſe offerunt, quorum præſtantia & claritas ejuſ quaſi oculos ita perſtringit, ut non poſſit, quin ipſa cum ſtupore quaſi rerum ſublimium & planè divinarū contemplatione Paſcatur; unde & haut raro fit, ut non nemo res metaphyſicas ſcrutari pœve vereatur, & quam viſ interdum benè cœperit, pedē tamē mox retrahat adeoq; ab optimo inſtituto deſiſtat. Aſt inmoratus pauliſ per iis contemplantis animuſ tantam percipit dulcedinē, ut unō quaſi haſtu omnia inbiberet & conciperet, animadvertēs quanta inde utilitas, quantuſ fruſtuſ demum colligatur, Ut vel hinc metaphyſica in ſigna illa, quibus à philoſopho variis in locis honoratur, nomina ſuo veluti iure ſibi vindicare videatur; quando videlicet Dei Peculium vocatur *lib. 1. Metaphyſ. c. 2.* quo ipſo ſignificatur ipſam (ut potè quæ ſola perfectè libera & ſui ipſiuſ gratia eſt) non humanam, ſed diviſnam eſſe ſcientiam, indeq; quidem maximè difficilem, ſed & ſimul pulcherrimam & utiliſſimam; item *lib. 5. met. c. 1. lib. 1. phyſ. text. 83, lib. de animalium motu c. 6. πρῶτη φιλοſοφία* prima philoſophia, quia inter cætera philoſophiæ membra primū & ſupremū gradū obtinet, non ſolum naturā, dum occupatur circa reſ univerſaliſſimas & primas cauſas, verum etiam dignitate, cum (1) de Ente ſimpliciſſimo agat; (2) in Ente nobiliſſimo præcipuam ſedem habeat, cum deniq; (3) efficiat, ut homini cum Ente præſtantiſſimo maxima ſimilitudo intercedat; & hinc *1. poſt. c. 7. Κυρία*, item *Θεοῦ ἰσὺν πρῶτον* *lib. 1. met. c. 2. Αρχη πόλιος* *lib. 2. met. c. 2. lib. 1. Magnor. moral. c. ultimo*, princeps ac Domina aliarum ſcientiarum eò quod

ipsa imperet, reliquas verò scientias obtemperare deceat illi, quippè qua sola duce suum quem respiciunt finem consequi possunt, non immeritò salutatur. Hæ & similes appellationes dignitatem huius scientiæ satis commendant, ut & naturam eius explicat. Versatur autè circa ens quatenus ès est, & quæ ei per se insunt ut docet Arist *lib. 3. met. c. 1.* Insunt autem Enti, per se, Idem, Diversum, Prius, Posterius, Genus & Species Simile & Dissimile & eiusmodi multò plura *lib. 3. met. c. 2.* ex quo amplissimo rerum campo hanc unam particulam excerpere & diligentius hac vice evolvere libet, de Necessario quæ tractat, & quod ei opponitur, Contingenti, quod exacta horum cognitio nõ exiguam utilitatem afferat ad primum Ens inveniendum & cognoscendum, imò usum obineat insignè in omnibus scientiis.

§. II. Antequam verò ulteriùs provehimur, necessarium esse existimo, ut primùm mentem Aristotelis in genere de omnibus Entis nominibus, quæ vulgò affectiones vocantur, quæq; eidè methodus tractandi ea arideat, notificemus, & deinde quomodo in specie Necessarium & Contingens in Metaphysica consideretur, breviter ostendamus, quo postea eò tutiori via progredi & ad præfixum scopum devenire liceat. Quod igitur Aristotelis mentem concernit ea neq; Entis, neq; Passionũ & partiũ Entis conceptũ aliquè communè seu generalem admittit, uti est animal, nec tamen ea æquivocis annumerat, ut est lupus, quæ vox tam de animali quadrupede, quam de pisce enunciatur; sed omnia tanquam *πολλαχῶς λεγόμενα* ut vocabula communia ad unũ distinguit, & ad unũ principale significatum cætera omnia reducit & applicat ut Ens distinguit in quid, quantum, quale, ad aliquid, & reducit omnia ad quid vel substantiam; Causæ vocabulum distinguit, & omnes significationes, reducit ad quatuor causas, hos autem ad finem, quæ prima omnium est. Paritèr Necessarium secundũ

cau-
cau-
cau-

causarum genera distinguit, & reducit omnes significationes ad Necessitarem formæ secundum quam aliquid se non potest aliter habere. Agit a. Aristoteles de Necessario *lib. 4. met: c. 5.* & refert illud inter vocabula, quæ principia Entis significant, quia nexum peculiarem habet cum causis; quod enim Necessarium est & non-Necessarium, initium est, unde sunt & non sunt *omnialib. de Interpret. c. 15.*

§ III. Quare eodem modo hic considerantur Necessarium & Contingens ut cætera vocabula ambigua quæ distinguenda & ad principalem significationem referenda sūt spectatur præterea huc Necessarium in actu signato seu in universalis; dico in universalis: nam non modo metaphys: occupatur circa necessarium & Contingens, verum etiam cætera disciplinæ; ita Physices & Metaphysices objecta sunt necessaria quia sunt universalis quæ æterna sunt & immutabilia; similiter contingēs spectatur in practicis & effectivis quarū finis est operari, agere vel efficere; operationes autem omnes occupatæ sunt circa singularia, singularia verò sūt contingētia. At sciendū quod disciplinæ particulares necessariū & contingens considerent non signatè in quantum in sunt Enti ut Ens est, quod solius est Metaphysicæ, sed saltem exereitè, ut loquantur, & prout applicata sunt ad certam & determinatam materiam. Neq; Logica directam necessitatis & Contingentiæ Contem plationē inscipere potest: Hæc enim licet per omnes philosophiæ sinus se diffundat, indeq; unum cum metaephysica objectum spectare rectè statuatur, tamen cum tantum rationem res distinctè proponendi, de ijsq; differendi ostendat, non tam de Necessitate & Contingentia, quàm de ijs quæ accidunt Necessitati & Contingētiæ differit scilicet de propositionibus & enūciationibus, ut illæ dicuntur necessaria & Contingentes, & faciunt necessariam connexionem in syllogismo: quâ ratione etiam ipsa Analytica circa propositiones necessarias & demon.

A ;

mon.

monstrationem, quæ fit ex necessarijs, versatur; considerans necessitatem non in actu signato vel in universali, sed in hac certa materia propositionum necessariarum. Metaphysica verò simpliciter non habito ad propositionem respectu omne ens universaliter sumptū, quæquæ id immediatè cōsequuntur sibi contemplanda sumit.

§. IV. His præmissis ad principalem propositi Thematjs tractationem nos accingimus, ubi initio quædam de vocis origine & ambiguitate resolvenda occurrunt. Sunt itaq; qui Necessarium dicunt à cessando, quod plane in eo nō sit cessandū, ut v. g. cum hominem quendam indigentia vel calamitate obrutū videmus, dicimus, hominem premi necessitate, simul significantes quod in ipso sublevando non sit cessandum. alij appellationem vocis necesse derivant ex eo, quod sit veluti sine quo res nec esse possit: sic sine cibo & potu vita hominis naturaliter salva esse non potest, atq; ita cibus & potus homini est necessarius, iam quod vocabuli necessitatis significationes atinet, variæ traduntur apud Aristotelem *lib. 4. met. c. 5.* [1] videlicet necessarium dicitur id, quo homo nullatenus care-re possit ad vitæ fruitionem, ut respiratio; & sic necessarium dicitur ratione materiæ [2] Quod requiritur ad bonum consequendum & malum fugiendum seu declinandum, quâ ratione leges civitati sunt necessariae; & hæc est necessitas finis. quæ & ex suppositione seu hypothetica dicitur, cum ceteræ causæ factant necessitatem absolutam. [3] Quod voluntati vel naturali rei inclinationi repugnat, quomodo lapis sua licet contrarietate natura, sursum tendit, qui in altum projicitur, & necessario domo sua exit possessor, qui à militibus vel alio quodam cā expellitur, quæ est necessitas violentiæ & causæ effici-entis. Et huc opponitur necessitas naturæ, ut docetur *lib. 1. rhet c. 10.* ubi dicit Arist. quod quæ non per fortunam agunt, partim vi, partim naturæ agent, ut ignis v. g. urit, & *lib. 2. post. cap. 11.*

ubi

ubi duplicem esse necessitatē dicit, unā, quæ sit naturæ & cō-
genitæ rei inclinationi consentanea; alteram quæ vim affe-
rat & naturali inclinationi repugnet, ut lapidem & sursum
& deorsum quadam necessitate rectē ferri dicimus. (4.)
Quod nulla ratione aliter si habere potest; & est necessarium
ratione formæ; dicitur etiam necessarium immutabile; &
hoc est præcipuum significatum.

§. V. Alij Necessarij significationes includunt versiculo V.
tile, perpetuum, sustentans & violentum; ubi primò neces-
sarium dicitur, quod cum utilitate conjunctum est, sic navis
est necessaria longum iter instituenti, quia mediante navi cō-
modius præstitutū itineris terminum consequi datur, quam
pedibus vel curru, id quod ipsi utile; & hæc significatio re-
fertur ad secundum necessarij ab Arist: datum modum. Se-
cundò dicitur necessarium, cujus esse nulli corruptioni ob-
noxium est, sed perpetuo manet firmum ac stabile, ut sunt [1]
Deus, qui simpliciter est incorruptibilis, ita ut ejus esse nulla
ex parte labefactari possit. [2] Angeli, Anima rationalis, Cæli
& universalia, veluti animal, homo, arbor &c. Hæc quidem
nullum intrinsecum corruptionis, principium agnoscunt
sed in se & in sua natura sunt immutabiliter & constantè,
per extrinsecus verò adveniēns, ut per potentiam superioris
causæ mutari possunt. [3] Propositiones essentialis, quæ itidem
sunt immutabiles & necessariæ ob firmissimam terminorum
connexionem & colligationem, quales propositiones sunt:
homo est animal rationale; DEVS est Ens independens: i-
gnis est elementum calidissimum &c. atq; huic significatio-
ni correspondet quartus necessarij modus apud Arist: Ter-
tio dicitur necessarium quod ad vitæ sustentationem con-
ducit, quomodo cibus est necessarius, quia eo penitus substra-
cto animal vivere non potest; cū hac significatione primus in
Arist.

Arist. necessarij modus coïncidit. Quartò deniq; dicitur neces-
sariũ, quod fit per vim & violentiam, sic fur vi coactus ad pa-
tibulumabit; & hæc significatio est tertia apud Aristotelem.

§. VI. Hoc loco autem potissima necessarij significatio
maximè attenditur qua dicitur res necessaria ratione formæ,
propter quam nullam mutationem admittit describiturq;
ab Arist: *lib: met. 3. c. 5. & lib. 1. post. c. 27.* hunc in modum, ἀναγ-
κῆρον ἐστὶ τὸ μὴ εὐδεχομενον ἄλλως ἔχειν necessarium est, quod non
potest se aliter habere, unde etiã necessitas immutabilitatis di-
citur, & quidem quæ est ἀπλῶς & sine addito talis. Ad hũc igitur
modum reliqua necessitatis significata omnia tanquam
ad aliquod primum rectè referuntur, quævis enim necessitas
dependet ab immutabilitate; unde quicquid necessarium
dicitur, est & dicitur ita ratione immutabilitatis seu in quantũ
mutabilitatis lege non est devinctum; cum enim illa mutatio-
nis negatio in rebus variis modis appareat, ita ut hoc totalem
seu absolutam non habeat mutationem licet partialem habeat;
huic simpliciter omnis repugnet mutatio, illi saltẽm secundũ
quid & ob certam conditionem annexam, ideò variis dantur
necessitatis gradus, quos adhuc breviter nos oportet percurre-
re, quò quid & quatenus aliquid necessarium dicatur uberius
innotescat.

§. VII. Dicimus autem necessitatẽ aliam esse in complexam
aliam complexam; hæc fundatur & continetur in propositio-
nibus necessarijs in quibus prædicatum immutabiliter cum
subjecto cohaeret, sunt autẽ tales propositiones quæ per se di-
cuntur, & ab Arist. explicantur: *lib. 1. post. c. 4.* ubi innuit, quod
duplicis sint generis 1. quæ naturam & essentiam rei explicat,
ut homo est rationalis. 2. quæ rem ita consequuntur ut in præ-
dicatorum definitione res ipsa seu subjectum assumatur, ut ho-
mo discit: discere enim constituit essentielle prædicatum ho-
minis, nec potest separari hic actus ab humana essentia adeò

utta-

utalij diversa speciei communicetur, sed perpetuus ejus audit comes separabilis quidem est actus discendi secundus (quādoquidem non quovis tempore homo discit) minimè verò actus primus, hunc nullo pacto ab humanitate divellere licet, scilicet et homine manente tali, nec ipsa divinā potentiā, esset enim contradictio aliquid hominem esse, & tamen non discere posse; id autem, quod involvit contradictionem DEVS non facit, concluditur itaq; id discere essentialiter & necessario de homine dici, sicq; terminos hos firmiter inter se contineri, quæ coherencia necessitatem parit propositioni ut necessaria salutetur; sed quando describitur ipsa discendi potentia homo in ejus definitione assumitur.

§. VIII. Necessitas in complexa tribuitur rei simplici notionē determinatæ, adeoq; dicitur incomplexa ratione rei subjectæ quæ dupliciter consideratur, (1) sicut rationem Entis independentis, quale est solus Deus, qui cum nullam sui causam agnoscat, sed simpliciter omni principio & fine carens à se solo habeat purissimum esse, ita ut ipsum verè cum Scholigero Ens absq; Ente, meram videlicet essentiam dicamus, simpliciter necessarius & immutabilis est; neq; enim in ipso datur, potentia passiva, secundum quam mutari posset. sic enim non esset Ens independent, cum ista potentia necessario inferat dependentiam, cujus etiam est signum infallibile, sicut fumus est signum ignis: Deum autè dependentem statuere est imma summis miscere & omnem cognitionem rerum pervertere, quandoquidem per reductionem ad absolutè primum principium tantum res cognoscuntur. Quā ratione necessario perveniendum est ad motorè non motum, primam efficientem primam formam & ultimum finem in naturā quæ omnia notionem DEI in nobis formant, qui proinde & necessitate Ens est, & prout necessitas bene est & à tali principio cælum & natura dependet ut egregiè hac de re dixerit Arist: cum primum principium rerum Deum ter opt; max. invenit *lib. 12. met. c.*

7. principium igitur absolute primū cum sit, agnoscere ipse principium non potest, omnia cum moveat, ipse moveri non potest, omnia ab ipso cum dependant, à nullo certe ipse dependet. Contrarium apertissime pugnat cum primo principio complexo, vigore cuius duo contradictoria simul vera non sunt. Potentia ergo passiva in Deum non cadit & per consequens nihil habet quod ipsi detrimento vel obstaculo esse possit, vel naturam ipsius immutare valeat; neque intra se, quia nihil se ipsum destruit, nec forma simplicissima principium mutationis intrinsecum admittit; neque extra se, cum à nullo pendeat, adeoque est maxime necessarium Ens, ita ut ipsi omnis omnino repugnet mutatio.

§. IX. (2) Subjectum illud quod representat Necessitatem incomplexam venit considerandum sub ratione Entis dependentis quo intelliguntur creaturæ, in quibus quidam angeli & anima nostræ quibus competit immutabilitas quædam quoad esse, siquidem secundum potentiam ordinariam habent esse prorsus immutabile, sunt natura immortales adeoque naturæ entia necessaria. Attamen non sunt absolute necessaria entia simpliciter, quia per potentiam Dei absolutam destrui possunt, sicut & ab ipso producta sunt, adeoque dependent à liberrimo agente. Deinde huc pertinent corpora cælestia quæ itidem secundum ordinariam Dei potentiam nullam mutationem subeunt in substantia & quantitate; unde & hoc respectu materiam non agnoscunt, & sic omnino sunt entia necessaria. Nihilominus per absolutam Dei potentiam mutari & in substantia & quantitate possunt, imò & secundum ordinariam potentiam mutantur in ubi, dum moventur: unde hoc respectu materia & potentia & contingencia ipsis tribuitur.

§. X. Denique huc referuntur universalia, veluti Genera & Species, homo, animal & similia, quæ itidem sunt entia absolute necessaria, quamvis non simpliciter, sunt tamen immutabiliter secundum ordinarium naturæ cursum, nec fieri potest

naturaliter ut nullus homo, nullū animal existat in rerū natura, & eandem quidem in omnibus singularibus naturam & rationem obtinent, ratione cujus immutabilitatis sunt entia necessaria: Nihil omnino quia Deus speciem totam destrueri facile potest, auferendo scilicet omnia individua, non sunt simpliciter necessaria. Destructis enim singularibus omnibus & universale iaterit, quia quæ realiter idē sunt, eadem generatione generantur & corruptione corrumpuntur *lib. 7. Topic. c. 1.* Quamvis autem destructis universalibus omnibus maneat immutabiliter verum, quod homo sit animal & rationalis, tamen talis immutabilitas non nisi in propositionibus spectatur, quibus complexa necessitas competit. Quare dicendum Deum solum purum actum esse & verè simplicem, in cæteris verò omnibus quæcunq; sub Deo sunt, tanquam dependentibus seu esse ab alio participatum & receptum habentibus, compositionem quandam dari & reperiri, si non ex materia & forma, certè tamen ex actu & potentia, ut esse accipere & rursus amittere possint, id quod arguit imperfectionem, quam quæ in se continent entia non sunt simpliciter necessaria.

§. XI. Cæterum peculiariter spectatur necessitas in corruptibilibus etiam, ut docet Arist. *lib. 1. de part. animal. c. 1.* cum necessitatem non ex æquo rebus omnibus inesse dicit, sed rebus æternis simplici absolutaque ratione, caducis autem gignēdis omnibus ἐξ ὑποθέσεως, sicut in artificialibus apparet: materiam enim talem adesse necesse est, si domus aut quivis alius finis futurus sit, atque etiam fieri moverique illam primum oportet, deinde hoc atque sic deinceps hunc in modum itur ad finem, unde & est & erit & fuit in Physicis attenditur, ob mutationem & motum, quod non æque fit in alijs scientijs, idem docet Philosophus *lib. 2. Phys. c. 9.* quod scilicet in naturalibus necessitas ex suppositione locum habeat. Est enim Necessitas suppositionis, ut supra notatum, Necessitas finis quandoquidem ex suppositione finis multa sunt necessaria, quæ absoluē
neces.

necessaria non sunt, ut si domus esse debeat, oportet, ligna, lateres & lapides, & alia multa media adesse, si ferrum quid esse debeat, oportet id esse ferrum: talis verò suppositio tantum in causa finali spectatur: nam in cæteris causis datur Necessitas absoluta: Quod enim per materiam competit, ut animal ob materiam est corruptibile; vel ob formam ut hominem esse rationalem; vel ob efficientem, ut diem & noctem esse ob motum solis, absolute necessarium est; Ratio est, quia istæ causæ omnes in re sunt priores, atque sic in re quod prius est infert ex necessitate posterius. Finis autem est tantum in intentione prior, in re autem quid posterius; unde quia finis in re non est quid prius positum, illi supponi oportet, ut ita ex suppositione ejus cætera necessaria dicantur v. g. qui vult extruere domum, necessaria iudica ligna & lapides, sed quia domus nondum in re aliquid est, sed tantum in conceptu, ea absoluta necessitate non infert ligna & lapides & cætera requisita, sed tantum ex suppositione, posito quod esse debeat, pariter se res habet in physicis, ubi in primis materia & finis attenduntur, quia ejusmodi causæ maximè spectantur in motu, quia enim finem hunc vel illum intendit natura, materiam talem requirit, & consequenter movens tale, adeoque materia & efficiens est propter finem, non finis propter materiam; & sic in naturalibus datur necessitas finis; adeoque demonstrationes naturales non sunt simpliciter necessariæ, sed ut in pluribus: non enim vir semper barbam emittit, neque sub cane semper sunt æstus, sed ut in pluribus, vel ex suppositione.

§. XII. Ulterius secundum Necessitatem hypotheticam dicitur *lib. de Interpret: c. 10.* Omne quod est eo ipso quo est necessario est qua ratione res maximè contingentes, fortuitæ etiã & casuales dicuntur esse necessariæ positio enim quod sint non possunt non esse seu habent esse immutabile, non quidè absolute, sed ex suppositione, quia ponuntur esse: quod verè aliquis dixit futurum, id non potest non fieri, alias is verum

non dixisset, sed hæc necessitas contingentiam non tollit; sed optimè cum ipsa stare potest. Quod enim rebus necessitatē afferre debet, esse, id prius sit oportet, sicut ignis cū admoveatur ligno, affert, si si necessitatē corruptionis; cū autē posterius quid est in re, ut finis, tamē in mente necessitas illationis est, ut licet quis facit necessariò, ut accipiat pecuniam: acceptio pecuniæ in re posterior est itinere, & sic contingentiam itineris tollere non potest, in animo tamen cum prius apprehenditur & ponitur necessariò infert, Eodem modo quia Deus omnia præscit contingentia vi præscientiæ infallibilis quicquid sit necessariò sit, sed necessitas illa contingentiam non tollit, quia præscientia tantum posterius quid est rebus, si non tēpore saltē naturâ: non enim ideò res sunt, quia præscitæ sūt sed ideò præscitæ sunt, quia futuræ erant. Ad hanc rē melius explicandā distinxerunt Scholastici inter necessitatem consequentiæ & consequētis. Illa spectatur in quovis syllogismo, qui ex potis præmissis infert cōclusionē, quæ inde necessaria est, quāvis aliàs in se considerata sit merè contingens, imò planè impossibilis, ut si v. g. ponatur hæc Præmissæ; nullus homo est animal omnis leo est homo: necessariò tandē colligitur, Ergo nullus Leo est animal; Verum cum præmissæ sint impossibiles impossibilia importantes, conclusio inde orta non potest esse necessaria & possibilis nisi ex necessitate consequentiæ obpositas præmissas: Eadem ratione ponitur interdum esse rei, ponitur finis ut & necessitate inferatur ipsū esse rei, inferantur media quæ alias planè sunt contingentia ut v. g. quicquid est non potest non esse, Socrates est: Ergò non potest non esse, vera est conclusio, sed ex suppositione; aliàs est falsa, homo enim singularis contingenter est. Cum igitur hoc ita in syllogismis spectetur, ut consequentia sit necessaria re ipsa contingenter existente, ideò terminos transtulerunt ad res ipsas, ut id omne, quod ex suppositione fit, ex necessitate consequentiæ fieri dicatur; Sic DEVS præscivit lapsum Adæ inde is ne-

B

cessariò peccavit, attamen liberè & contingenter quia est tan-
tum illationis & consequentiae necessitas.

§. XIII. Necessitas verò consequentis dicitur veluti conclu-
sio in se Spectata cura respectum ad præmissas, & consistit in
dependencia effectus à causa efficiente, formali & materiali,
cum enim ob harum causarum aliquam prædicatum inest sub-
jecto, conclusio dicitur necessaria cura suppositionē præmis-
sarum; Hæ enim causæ omnes priores sunt in re ipsa effectui,
& sic res una ac altera prout necessitate quâdam reali inferuntur
sic lignum comburitur necessariò ab igne, hemisphærium no-
strum cum dies est necessariò illuminatur à sole necessitate ef-
ficientis. Luna patitur Eclipsin ob interpositam terram, la-
pis in aerem projectus tendit sursum, aqua mediante siphone
in altum profunditur necessitate efficientis; homo est corru-
ptibilis, corpus omne est passibile & mobile, gladius est du-
rus, est gravis necessitate materiæ; quia hæc omnia materiam
sequuntur, & Per illam in repositam ut prius quid, tales pro-
prietates rem consequuntur. Deniq; homo est docilis, potest
numerare, videre, loqui, ignis tendit sursum, terra deorsum
necessitate formæ; Quia enim talis vel talis forma rei com-
perit, consequentia talia absolutè necessitate inferuntur, tan-
quam per aliquid prius in repositum.

§. XIV. Jam quod de Necessariò diximus idem de Contingente
propemodum judicandum, quia opposita sunt, opposi-
torum verò est eadem ratio nec alia de causa Philosophus con-
tingens in tractatu *περί τῆς ποταχῆς* omisit quam quia ex descri-
ptione necessarij patescat, Itaq; contingens sumitur dupli-
ci modo (1) generatim prout includit necessarium & oppo-
nitur impossibili; nullò habitò respectu ad rem in se conside-
ratam, an necessaria vel contingens sit, sic contingit hominē
videre, ignem urere, de hac significatione agit Philosophus *lib.*
1: prior. c. 3. (2) Speciatim et propriè pro eo, quod aliter se ha-
bere potest *lib: 7. Met. c. 15. lib: de Interpret: c. 10. lib: 1 prior: c. 3.*

item quod cum non sit necessarium si tamen ponatur esse nul-
lum inferat in eodem modo *lib: 1 prior: c. 12.* atque hac in significa-
tione contradistinguitur necessario.

§. XV. Contingentia hæc propriè dicta dividitur in intrin-
secam & extrinsecam, vel ut alij volunt in æqualem & inæ-
qualem, illa consistit in libertate et libero arbitrio quod non
restringitur ad vnum certum effectum, sed modo hunc, mo-
dò illum dissimilem & omninò contrarium priori produce-
re potest, sicque æqualitèr ad opposita se habet, & hæc contingen-
tia non tantum datur in hominibus, verum etiam in Angelis
& ipso Deo seu potius operationibus Dei, quippè qui omnia ex
libertate creavit, & adhuc omnia liberrimè agit, conservat &
ab interitu tuetur; sic etiam quælibet res, quæ ab intrinseco
mutabilis est, contingens dicitur. Contingentia extrinseca
& in æqualis dependet ab extrinseco quodam, quod obstat a-
genti, quò minus rem uti intèdit, producere queat, ut ita in
æqualiter res sese habeat ad effectum, & hæc contingentia spe-
ctatur in rebus ut ab extrinseco sint mutabiles. Hinc contin-
gens aliud est frequens vel contingens ut plurimum, aliud ra-
rum vel fortuitum ut docet *Arist: lib: 1 post c. 12.* contingens
ut plurimum est, ut hominem canescere, augeri, tabescere,
habere quinque digitos in manu, Contingens rarum & for-
tuitum est id, quod incertum & indefinitum est quod ita &
secus evenire potest, ut animans incedere aut dum incedit ter-
ram concuti, hominem nasci cum sex digitis in manu, huic e-
tiam pertinent fortuna, quæ datur in agentibus ex electione
& casus qui in agentibus naturalibus locum habet.

§. XVI. Deindè distinguitur contingentia in illam quæ est
rei præsentis & quæ est rei absentis, contingentia rei præse-
ntis est, quæ aliquid in actu jam existens denominatur conti-
gens, non quidem quatenus ut positum in natura rerum con-
sideratur: Sic enim necessariò est, ut supra dictum; Sed prout
in se simpliciter spectatur: sic enim potuit non fieri vel produ-
ci, ut; homo jam ambulat, hæc ambulatio ut est, immutabili-

ter quidem se habet, verum respectu originis est merè contingens quia liberè facta est, & potuit non esse. 2. Contingentia rei absentis est, quò aliquid à sensibus remotum in præterito vel in futuro contingens dicimus; in præterito quidem, quod tamen si propter aliquam hypothésin, in quantum ut factum infectum reddi nequit, necessitatem sibi vindicat, in se tamè potuit aliter factum esse vel aliter se habuisse, ut Iohannem Baptistam esse decollatum. In futuro absq; ulla restrictione est contingens ut in instituto prælio potentiozem partem victoriam reportaturam esse.

§. XVII. Vltimo distinguitur Contingentia in complexã & incomplexam; hæc est in re simpliciter termino notata. Illa est in propositione, quando duo contingenter conjunguntur vel quando duo sunt, quorum unum de altero contingenter dicitur, ut: dives est iniquus aut iniqui hæres: hic 7° iniquus esse dicitur de divite non necessariò, sed contingenter: contingit enim quandoq; divitem opes sibi colligere iniuste cum incommodo alterius. Et hæc contingentia propositionum ut & necessitas est vel formalis, quando necesse & contingens ponuntur in Propositione tanquam voces modificantes propositionem, ut denominetur necessaria vel contingens; licet respectu materiæ sit falsa, sicut in his propositionibus: necesse est hominem esse album; contingit hominem constare ex materia & forma; vel materialis, quando propositio est necessaria vel contingens ratione materiæ & formæ simul, ut necesse est hominem ratiocinari; contingit hominem ambulare,

Tantum hac vice,